

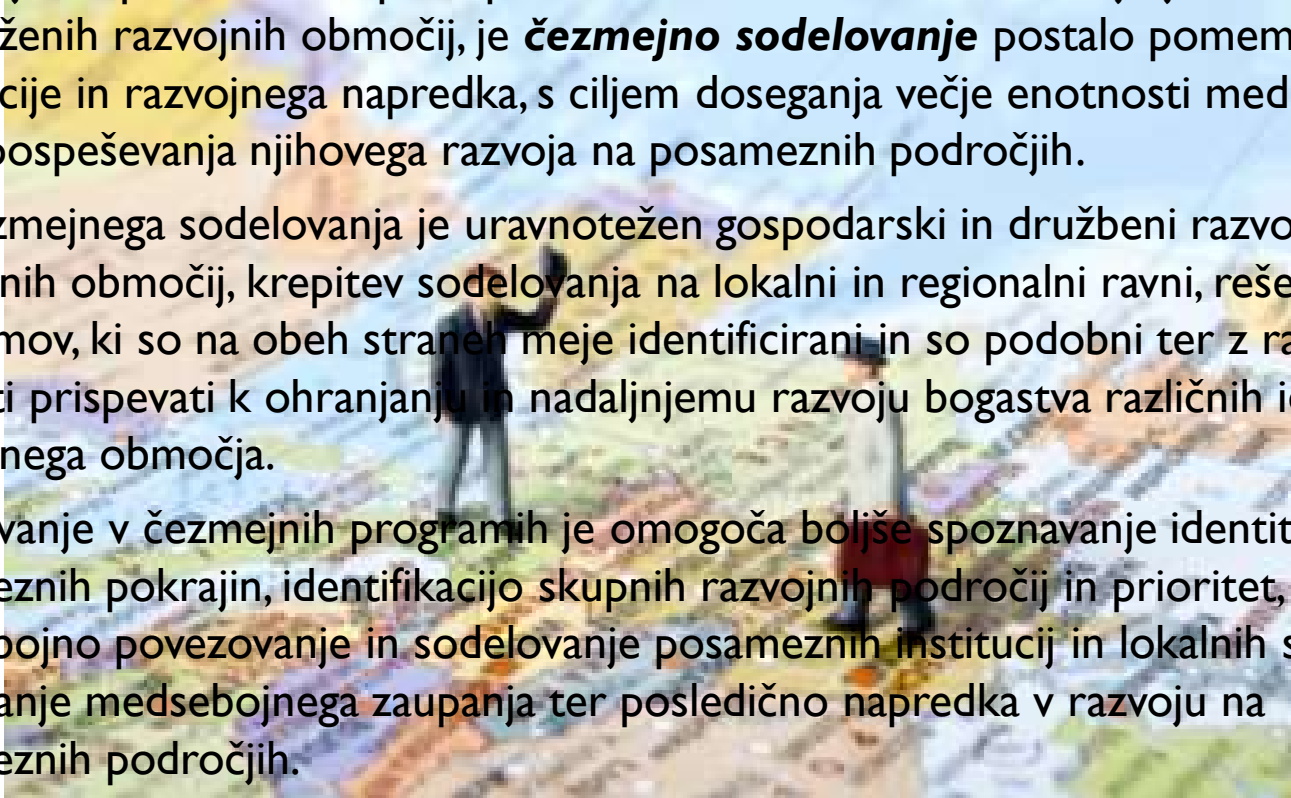
Čezmejno regijsko sodelovanje, kot pomemben del integracije in razvojnega napredka regij ter vloga manjšinskih skupnosti v njem

Dr. Aleksandra Pivec

Evropsko teritorialno sodelovanje - temelj skupnega evropskega prostora

- ▶ V razvojnem procesu Evrope in posameznih članic EU ter znotraj njenih zaokroženih razvojnih območij, je **čezmejno sodelovanje** postalo pomemben del integracije in razvojnega napredka, s ciljem doseganja večje enotnosti med članicami EU in pospeševanja njihovega razvoja na posameznih področjih.
- ▶ Cilj čezmejnega sodelovanja je uravnotežen gospodarski in družbeni razvoj čezmejnih območij, krepitev sodelovanja na lokalni in regionalni ravni, reševanje problemov, ki so na obeh straneh meje identificirani in so podobni ter z različnimi projekti prispevati k ohranjanju in nadaljnjemu razvoju bogastva različnih identitet čezmejnega območja.
- ▶ Sodelovanje v čezmejnih programih je omogoča boljše spoznavanje identitet posameznih pokrajin, identifikacijo skupnih razvojnih področij in prioritet, medsebojno povezovanje in sodelovanje posameznih institucij in lokalnih skupnosti, ustvarjanje medsebojnega zaupanja ter posledično napredka v razvoju na posameznih področjih.

Razvoj čezmejnega sodelovanja temelji na:

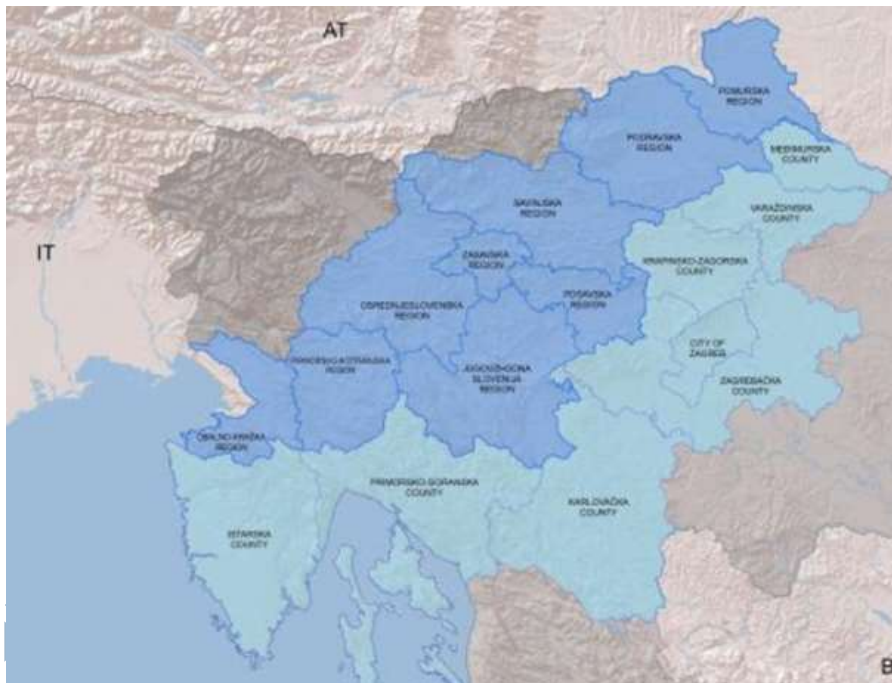
- ▶ Izboljšanju sosedskih odnosov med državama
- ▶ Identifikaciji in reševanju skupnih razvojnih izzivov
- ▶ Zagotavljanju učinkovitosti in varnosti meja
- ▶ Varovanju pravic manjšinskih skupnosti
- ▶ Dvigu ekonomske kapacitete razvoja čezmejnega območja
- ▶ Dvigu standarda kakovosti življenja ljudi na obeh straneh meje
- ▶ Spodbujanje sodelovanja med prebivalci obeh strani meje
- ▶ Narodnostne manjšine se v procesu teritorialnega povezovanja in krepitve zmogljivosti razvojnih kapacitet čezmejnega območja, pojavljajo kot pomembni/ključni akterji v gradnji novih regionalnih povezav brez meja.
- ▶ Proces poteka preko politizacije regionalnih območij; novi okvirji v gradnji ideologije EU politik regionalnih območij; mobilizacija of intra-regionalnih mrež

Narodnostne manjšine: ključni akterji v krepitvi razvojnih zmogljivosti čezmejnih regij (Tove Malloy*)?

- ▶ Sodelovanje manjšinskih skupnosti in njenih deležnikov v čezmejnih upravnih organih:
 - ▶ Direktno (inštitucionalno) preko svojih pooblaščenih predstavnikov
 - ▶ Indirektno (individualno)
 - Kot zaposleni znotraj sekrateriatov
 - Kot nosilci projektov in sodelujoči v projektih čezmejnega sod.
- ▶ Manjšinske skupnosti se morajo pomembneje vključevati v aktivnosti za gradnjo ekonomskega razvoja in napredka čezmejnih razvojnih regij (Interreg)
- ▶ Manjšine, kot „povezovalci“ in ključni akterji v gradnji mrež med regionalnimi razvojnimi akterji na obeh straneh meje
- ▶ Manjšine in njihovi predstavniki, kot „kulturni eksperti“ in „kulturni ambasadorji“ na čezmejnem območju.’

PROGRAM SODELOVANJA INTERREG V-A SLOVENIJA-HRVAŠKA

- ▶ Avtohtona slovenska narodna skupnost v Republiki Hrvaški poseljuje predvsem kraje v severni Istri, reškem zaledju, Gorskem kotarju in Med(ži)murju, pa tudi v Obkolpju in Obsotelju. Številčnost avtohtonega slovenskega prebivalstva v Republiki Hrvaški se ocenjuje na približno 3.500 pripadnikov. Poleg Slovencev, ki jih obravnavamo kot pripadnike avtohtone narodne skupnosti, živi na Hrvaškem tudi precej močna izseljenska skupnost, ki šteje več kot 10.000 slovenskih rojakov. Ti Slovenci so se naseljevali zlasti v večjih industrijskih, turističnih in vojaških centrih ter še danes pomenijo pomembno vez za možnost vzpostavitve in gradnje razvojnih povezav in priložnosti med matično državo ter sosednjo Hrvaško.

Zveza slovenskih društev na Hrvaškem

- Kulturno prosvetno društvo Slovenski dom, Zagreb
- Slovenski dom, kulturno prosvetno društvo Bazovica, Reka
- Slovensko kulturno društvo Triglav, Split
- Kulturno društvo Slovencev Dr. France Prešeren, Šibenik
- Slovensko kulturno društvo Lipa, Dubrovnik
- Slovensko kulturno društvo Istra, Pulj
- Slovensko kulturno društvo Snežnik, Lovran
- Slovensko kulturno društvo Lipa, Zadar
- Kulturno društvo Slovenski dom Karlovec, Karlovec
- Društvo Slovencev Labin, Labin
- Slovensko kulturno društvo Stanko Vraz, Osijek
- Slovensko kulturno društvo Lipa, Buzet
- Slovensko kulturno društvo Oljka, Poreč
- Slovensko kulturno društvo Nagelj, Varaždin
- Slovensko kulturno društvo Gorski kotar, Tršće
- Slovensko kulturno društvo Ajda, Umag

PROGRAM SODELOVANJA INTERREG V-A SLOVENIJA-AVSTRIJA

- ▶ Glavnina avtohtone slovenske narodne skupnosti v Republiki Avstriji živi v južnih predelih Zvezne dežele Koroške. Manjši del avtohtone slovenske narodne skupnosti v Republiki Avstriji pa živi tudi v Zvezni deželi Štajerski; predvsem v Radgonskem kotu in na nekaj drugih mestih ob slovensko-avstrijski meji. Slovencev na Koroškem je po naših ocenah med **20.000 in 40.000**, avtohtonih Slovencev v Zvezni deželi Štajerski pa približno **5.000**.

Avstrija

[Narodni svet koroških Slovencev \(NSKS\)](#)

[Zveza slovenskih organizacij \(ZSO\)](#)

[Skupnost koroških Slovencev in Slovenk \(SKS\)](#)

[Kulturno društvo člen 7 za avstrijsko Štajersko \(Pavlova hiša\)](#)

[Enotna lista \(EL\)](#)

[Krščanska kulturna zveza \(KKZ\)](#)

[Slovenska prosvetna zveza \(SPZ\)](#)

[Slovenska gospodarska zveza \(SGZ\)](#)

[Alpsko - jadranski center za čezmejno sodelovanje \(AACC\)](#)

[Slovenska športna zveza \(SŠZ\)](#)

[Mohorjeva družba](#)

[Slovenski dušnopastirski urad \(DPU\)](#)

[Slovenski znanstveni inštitut na Dunaju \(SZI\)](#)

[Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik](#)

[DRAVA - založba](#)

[Zvezna gimnazija in Zvezna realna gimnazija za Slovence v Celovcu](#)

[Dvojezična zvezna trgovska akademija](#)

[Višja šola za gospodarske poklice](#)

[NOVICE - Slovenski tednik za Koroško](#)

[NEDELJA - Cerkevni list krške škofije](#)

[Radio Agora](#)

[Slovenska študijska knjižnica](#)

[SODALITAS – Katoliški dom-prosvete](#)

[Zveza bank](#)

[Slovensko planinsko društvo Celovec](#)

PROGRAM SODELOVANJA INTERREG V-A SLOVENIJA-MADŽARSKA

- ▶ Na Madžarskem živijo pripadniki avtohtone slovenske narodne skupnosti med reko Rabo na severu in slovensko mejo na jugu. Pokrajina se imenuje Porabje, njeno središče pa je Monošter. V Porabju živi približno **3.000 Slovencev**. Porabski Slovenci so precej dobro organizirani in se kot majhna narodna skupnost v zadnjih letih kar uspešno razvijajo.

Zveza Slovencev na Madžarskem

Državna slovenska samouprava

Razvojna agencija Slovenska krajina

Radio Monošter, Javna in neprofitna družba

Dvojezična osnovna šola in vrtec Števanovci

Dvojezična osnovna šola in vrtec Jožefa Košiča

Slovenska narodnostna samouprava

Porabsko kulturno in turistično društvo Andovci

Društvo porabskih slovenskih upokojencev

Küharjeva spominska hiša (Slovenska zbirka)

Slovensko kulturno društvo Avgust Pavel Szombathely

Društvo za lepšo vas in ohranjanje tradicije

Društvo za vas Verica-Ritkarovci

Športno društvo Slovenska ves

Športno društvo Srebrni brejg

PROGRAM SODELOVANJA INTERREG V-A SLOVENIJA- ITALIJA

- ▶ Avtohtona slovenska narodna skupnost v Republiki Italiji poseljuje širši obmejni pas v treh pokrajinah Avtonomne dežele Furlanije-Julijske Krajine: pokrajino Trst oziroma Tržaško pokrajino, pokrajino Gorica oziroma Goriško pokrajino in pokrajino Videm oziroma Videmsko pokrajino ter Kanalsko dolino. Ocene števila pripadnikov slovenske narodne skupnosti v Italiji se gibljejo med 70.000 in 80.000 pripadnikov. Leta 2001 je bil sprejet Zakon o zaščiti slovenske manjšine v Italiji (38/01), kar predstavlja pomemben mejnik v odnosu Italijanske republike do slovenske narodne skupnosti na svojem ozemlju.

PROGRAMMA ITALIA - SLOVENIA 2014-2020
PROGRAM SLOVENIJA - ITALIJA 2014-2020

Programma Operativo/Operativni Program – fine/konec 2014

Previsione primi bandi pubblicati nel 2015/Prvi razpisi že v letu 2014

EUROSERVIS SRL

www.euroservis.it info@euroservis.it

EUR
ERVIS

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI STRUKTURNI
IN INVESTICIJSKI SKLADI

[KULTURNO DRUŠTVO SLOMŠKOV DOM BAZOVICA](#)

[ŽENSKI PEVSKI ZBOR IZ RONK](#)

[Slovensko kulturno rekreacijsko društvo \(SKDR\) JADRO](#)

[SLOVENSKO KULTURNO ŠPORTNO REKREACIJSKO DRUŠTVO - TRŽIČ](#)

[RADIJSKI ODER](#)

[ASSOCIAZIONE HERMADA - SOLDATI CIVILI](#)

[Umetnostni in kulturni center SKERK](#)

[AŠD SOVODNJE](#)

[ZBOR JACOBUS GALLUS](#)

[DRUŠTVO "MARIJ KOGOJ"](#)

[SLAVISTIČNO DRUŠTVO TRST-GORICA-VIDEM](#)

[SLOVENSKO KULTURNO SREDIŠČE PLANIKA KANALSKA DOLINA](#)

[ZADRUGA NAŠ KRAS](#)

[SKLAD LIBERO IN ZORA POLOJAZ](#)

[ZALOŽNIŠTVO TRŽAŠKEGA TISKA D.O.O.](#)

[VEČSTOPENJSKA ŠOLA DOLINA](#)

[Primorski dnevnik DZP-Prae](#)

[ZVEZA SLOVENSKIH KULTURNIH DRUŠTEV](#)

[SKD TABOR](#)

[Slovensko kulturno društvo LIPA](#)

Več kot 160 društev in združenj

Spodbujanje razvoja narodnostne skupnosti v Italiji – na več nivojih

- ▶ **Pokrajinski** - pokrajine so delile (danes so v fazi ukinitve) nekaj sredstev za čezmejno sodelovanje. Šlo je za manjše vsote.
- ▶ **Deželni/Evropski** - največji stimulator čezmejnega sodelovanja je nedvomno Program čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija. V njem je manjšina upoštevana tako na nivoju programskega dokumenta kot v Nadzornem odboru (Dežela FJK imenuje predstavnika tako slovenske narodne skupnosti v Italiji kot predstavnika italijanske narodne skupnosti v Sloveniji).
 - ▶ V minulih dveh programskih obdobjih je bila manjšina zelo prisotna z različnimi projekti. Najvažnejši je bil nedvomno **strateški projekt JezikLingua**, ki je bil vreden 3 mio Evrov in je povezoval obe narodni skupnosti (slovensko v Italiji in italijansko v Sloveniji, skupaj z vrsto univerz in drugih pomembnih inštitucij).
 - ▶ Izvedenih je bilo tudi več standardnih in CBC projektov.
 - ▶ Za slovensko narodno skupnost v Italiji so tovrstne priložnosti zelo pomembne ne samo kot **ekonomski, ampak tudi kot politični faktor**.
 - ▶ Manjšina je **dober poznavalec tako italijanske kot slovenske realnosti**. Zato lažje odigrava vlogo veznega člana in smo v projektih, v katerih sodelujemo kot partnerji, večkrat dodana vrednost, ki izboljšuje raven sodelovanja in zagotavlja učinkovitejše rezultate.
 - ▶ Istočasno pa se kot **skupnost krepijo, razvijajo nove kompetence, gojijo stike in koristijo dodatna sredstva za uresničitev za njih in območje pomembnih razvojnih aktivnosti**.
 - ▶ Posebno poglavje predstavljajo bilateralna srečanja med Slovenijo in Italijo, ki so izrazito politični moment in v glavnem nimajo neposrednih kratkoročnih operativnih ali ekonomskih razsežnosti.

Pomen sodelovanja manjšin pri razvojnih perspektivah čezmejnih regionalnih razvojnih območij

- Izboljšan pretok informacij o območju
- Dobro poznavanje socio-ekonomske in politične situacije na območju (obe strani meje) – razvojne priložnosti
- Izboljšana raven sodelovanja med skupnostmi na obeh straneh meje

- Lažji vstop na čezmejna območja
- Vzpostavitev ključnih partnerstev
- Gradnja partnerskih mrež
- Dvig lastnih kompetenc
- Dodana vrednost v razvojnih aktivnostih

Krepitev skupnosti

- Skupen razvojni prostor in prostor bivanja
- Boljši politični položaj in vpliv
- Kmetijstvo, obrt, industrija, turizem, kultura, izobraževanje – čezmejno sodelovanje, izmenjava izkušenj, izboljšanje kakovosti življenja

Dvig kakovosti življenja

